

2.
FAVENTE ALTISSIMO,
Dissertationem Philosophicam
DE EROGATIONE
POENARUM.

Ex suffragio Ampliss. Facult. Phil.
in incluta ad Auram Athenæo.

PRÆSIDE

LAURENTIO
TAMMELIIN,

Mathem. Prof. Ord. & Regio.

Pro gradu Magisterii,

Examini Eruditorum,

Sistit.

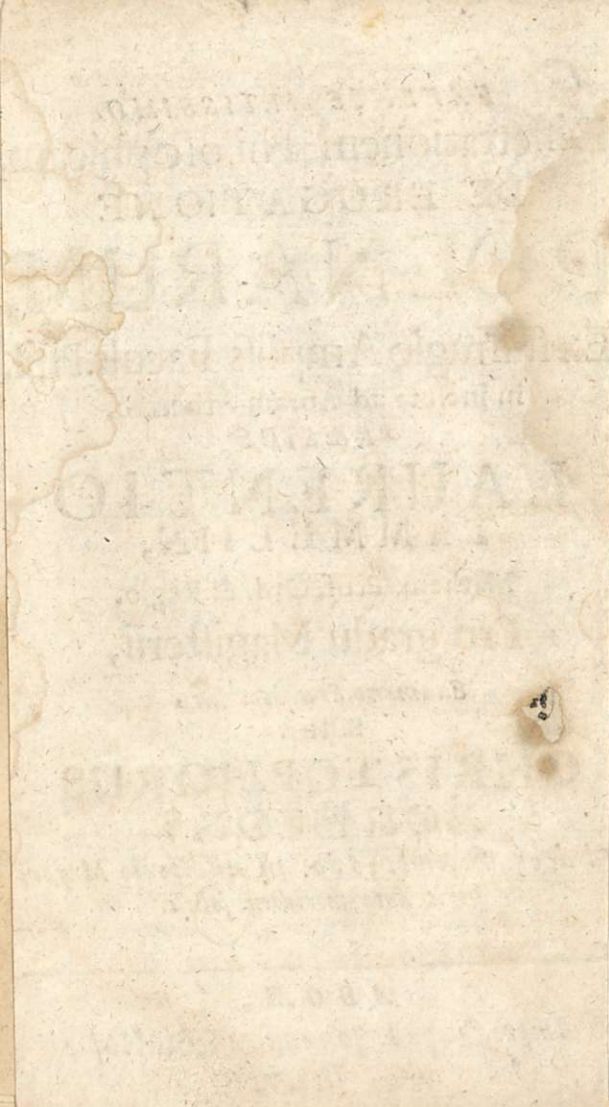
CHRISTOPHORUS
BONSTORF.

ad d. 15. Decemb. 1699. in Auditorio Majori
horis ante meridiem solitis.

A B O Æ,

Impress. apud JOHANNEM Winter/
Reg. Typograph.

J. N. J.

Um has tuæ L. B. censuræ committo pagellas, vereor, impolitas eas in Lucem edendo, te multum ut offendam. Fateor equidem me discursum subactiore judicio, elaboratum tecum debuisse communicare; verum cum & ingenii vires sint tenuiores, & multis curis à meo proposito alienis, præter spem obtusiores redditæ, temporisque tanta sit angustia quæ jam premor, ut dubitare necessum fuerit, utrum publici aliquid faciendum à me esset juris vel non. Ergo si qua in parte rudis hæc nostra opella, tibi inculta & impolita videatur. (quod & ipse facile concedo, & ea de re queror) fac candore tuo solito mihi suppetias feras, lucem insuper quâ destituitur, ei pro benignitate tua addas, videbisque quam ego promptus ero ad deprædicandum isthunc tuum favorem & nullo non tempore habetis me tanti beneficii præconem gratissimum,

§. I.

Cum ante aliquot annos publico aliquo exercitio periclitarer vires ingenii, placuit conferbere dissertatiunculam de Poenis Capitalibus Hebræorum. Et ceu tum ei finis imponebatur quæstione: *An poena Capitalis licite infligi possit?* Ita videbatur mihi in rem fore ut propius inspicerem naturam poenarum, de iisque ad dictamen juris naturæ paucis differerem. Non autem heic è re esse existimo monere, quod poenæ multum conferant ad conservandam rempublicam saram & tectam, cum id paucis sit attactum in priori dissertatione & jamjam ex dicendis facile innotescat, nec multum sollicitus ero de titulo qui alioquin multos solet nimium quantum exercere & vexare. Sufficit heic notasse, mihi hic sermonem esse tantum de poena fori humani, non vero de suppliciis quæ Divino committenda sunt tribunali: qualia sunt angores & cruciatus conscientiarum, quæ homines ob peccata patrata & commissa scelera torquent.

§. 2.

Definitionem mutuabit nobis Illust. Dn. Puffendorff. Poena est malum passionis quod infligitur ob malum actionis, seu malum aliquod molestum, quod per modum coactionis & pro
im.

imperio, intuitu antegressi delicti alicui imponitur. Requirit id natura Poenarum ut sit malum passionis, pati namque ē re est aliquid eum qui facinus aliquod commisit. Licet vero aliquando usu veniat ut actiones aliquæ loco poenarum delinquentibus imperentur. sunt tamen eæ revera passionēs, siquidem ejusmodi actiones spectantur ut laboriosæ & molestæ inferturque per eas Passio satis gravis agentibus.

§. 3.

In statu naturali quisque civium jus habet seipsum defendendi & satisfactionem ac cautionem de non amplius offendendo à lædente exigendi: non tamen pro arbitrio hoc unicuique concessum, sed pertinet illud olim jus ad summum Imperatorem, id enim omnino necessarium ut à superiore summo videlicet imperante poena proficiscatur sive ab eo in quem ei has partes derivare placet. Unde patet quoddam inter poenam & vindictam sit discrimen. Est scil. hujus talis indoles, ut tam à Privatis quam publicis exerceatur personis, illa vero non nisi publicam personam agnoscat autorem, cui tanta delegata est potestas, ut poenis possit coërcere injurias & quæcunque mala facile nascitura, si vindictæ privatæ locus esset concessus.

Ita enim pro dolor ratio comparata est naturæ humanæ ut semper flagret privata vindicta, ulciscique decideret quamcunque sibi imaginata fuerit injuriam.

§. 4.

Natura indolesque poenarum id desiderat, ut qui eis dignus est, cogatur ad illas luendas. Si n. invitis illæ non infligerentur nec finem earum obtentum iri certum est. Est n. ut Celeberr. Puffendorff innuit, finis poenarum, acerbitate sua homines à peccatis deterrere. Sic autem ubi esset finis si delinquentes lubentes supplicia subirent. Certe reis si supplicia eligere concederetur, nulla legis foret reverentia. Hinc clarum fit, quod poenæ rationem non habeant ea mala, quæ in bello inter repugnandum cuiquam inferuntur: quemadmodum n. non vi coacti sunt ad congregiendum, ita nec ullum heic est imperium ad patienda mala. Sed cuique licitum pro viribus ea propulsare, seque defendere. Multo minus poenæ naturam induunt ea, quæ quis patitur per injuriam, nam licet invito omnino id mali acceleretur, interim cum nullum hic sit delictum, cujus antegressi intuitu illud inferatur, facile est concludere nec poenæ rationem habere, nec isto appellandum esse nomine,

Ad quam autem justitiæ speciem pœnæ referendæ sint. *Distributivam* vel *Commutativam*? multum disquirunt eruditi. Ad *Distributivam* referri nequeunt, cum pœnæ delinquentibus ex distributione non debeantur, illis nimirum eas averfantibus. E re namque non est, ut semper pœnæ cum delicto in sumendis suppliciis comparentur, publica potius spectanda est salus, quæ efficit ut alter altero gravius puniatur. Sed nec ad *commutativam* secundum nonnullos pœnæ referendæ sunt, cum delinquens eas non exigit, sed illo invito infligantur. Nec obstat pœnarum & delictorum nexum uti volunt perplurimi moralistæ, proxime accedere ad naturam Contractuum, cum in delinquente obligatio ad pœnam subeundam præcise non detur: nam eo animo peccat nullus ut commisso scelere pœnam lubens toleret, (statuitur n. à juris naturæ Doctorebus consensus ad obligationem requiri) potius vero id intendit, ut vel factum excusetur, vel queat latendo vitare pœnam. Dum vero dicimus in delinquente non esse obligationem ad subeundam pœnam, non negamus delinquentem teneri præstare læso refussionem damni, atque sic quoniam utraque illarum spe-

eiſerum excluditur poenæ proprie ad neutram earum accedere vix videntur, licet & concedi queat, diverſo reſpectu referendas eſſe ad alterutram; Sæpe nominatus Dn. Puffendorff tertiam addit ſpeciem juſtitia, quæ *vindictiva* vocatur, ad eamque poenas merito eſſe referendas exiſtimat. pariter Excellentiff: Doct̃or Gyllenſtâlpe tertiam addit quam harmoni- cam vocat proportionem. Sive circumſtantiarum conſiderationem quæ omnia ad conſonantiam in poenarum erogatione revocat.

§. 6.

Dixi in Theſi præcedente in ſumendis ſuppli- ciis publicam ſalutem eſſe ſpectandam, inde- que ſequi unum altero gravius puniendum eſſe. Et quidem recte. Nam meſura poenarum non ad delictorum naturam, ſed ad effectus qui inde in rempublicam redundant, vel mi- nus vel magis noxios exigenda eſt. Unde omnis poena ſufficiens cenſenda, qua ſecuritas Civitatis procuratur & malitia civis coërcetur: Si igitur omnes poenæ ad utilitatem reiſpubl. refe- rendæ ſunt, ſequitur nec proportionem inter de- lictum, & poenam ſemper eſſe neceſſariam, nec injuria id fieri, quod levius delictum reiſp. tamen valde nocens, ſæpe gravioribus poenis coërcetur quam majus delictum quo reiſp. minus affligitur. Quare actus ſubditorum vi- tioſi

tioli poenae subiiciendi sunt, illi vid. qui securitatem & salutem Civitatis facere videntur, qui vero ad forum humanum non pertinent, tribunali Divino relinquendi; Eximi etiam poena humana necesse est vitia illa, quae resultant ex corruptione mortalium communi, ut & omnes actus mere interni. Civitas enim cogitationibus non laeditur, neque quisquam est qui lapsus minutissimos, imbecillitate humana interveniente, potest effugere,

§ 7.

Prona hinc est sequela veniam delinquentibus aliquando ab imperantibus dari posse: quamvis enim reipub. multum interfit scelera impunita, non relinquere, interim semper poenam exigi eidem vix expedit, ubi nempe gravissimae adsunt causae, monstrantes non minus esse reip. interdum utile, ut delinquenti parcatur, quam ut idem puniatur. Fatendum enim est, id non posse, nec debere fieri nisi gravissimis svadentibus causis, cum si omnibus illa contingeret gratia, certum esset civitatis securitatem posthaberi. Ergo quibusdam saltem *certa ex ratione* venia concedi potest. Unde injustus non est dicendus imperans, si grandi ex causa veniam det; licet namque civitati id debeat, ut puniat nocentes, Civitatis tamen salus, cum id postulat ut

A 4 qui-

quidam non puniantur, salus proinde illa publica quæ suprema est lex, tollit obligationem minorem.

§. 8.

Inter causas quæ svadent veniam quibusdam haud esse denegandam, recensentur hæ: si venia majorem quam poena producere utilitatem, sit idonea, aut si fines poenarum alia via commodius obtineri possunt, item si qui deliquit, allegat sua aut sibi conjunctorum eximia in reip. merita, peculiari præmio digna, aut si ab alia quapiam insigni commendetur, puta a vero aliquo artificio, aut spes sit fore, ut peccatum illud egregiis factis eluatur: præsertim ubi aliqua ignorantia, licet non plane inculpabilis intervenerit, aut si particularis ratio legis in aliquo facto cessaverit, sæpe quoque ob multitudinem peccantium venia est danda ne suppliciis civitas exhauriatur. vid. Puffend. Omnes vero has causas complectitur utilitas reip. Quæ si quacunque demum ratione haberi queat, utramque heic facere paginam recte statuitur.

§ 9.

Hinc & id concludi potest quod in imponendis applicandisque, poenis personarum aliquando

do habenda sit ratio, eatenus tamen ut gravi-
ter delinquentibus pariter molesta sit poena. Il-
lud vero ex circumstantiis ætatis, sexus, status
& similibus colligi & judicari debet, pro ut nem-
pe illæ sensum poenæ vel minuunt vel augment,
potest enim eadem poena non omnes æque
afficere, adeoque apud omnes non parem effe-
ctum producere, quare ut finis intentus obti-
neatur necessarium est habere personarum re-
spectum. Sin autem singulæ circumstantiæ pa-
res sint, sine respectu justitia exercenda est,
nec potest alius pro alio puniri, cum eo modo
salus Reip. non obtineretur, sed potius tur-
baretur ac læderetur, malumque sic innocen-
ti inferretur.

§. 10.

Quemadmodum omnis actio ob certum sus-
cipitur finem, præfixumque tendit ad scopum,
ita & poenis suus est finis, quæritur enim in eis
certa utilitas, non verò eo fine exercentur, ut
læsus ex dolore & supplicio lædentis volu-
ptatem capiat, contrarium cum id sit societati.
Verum is est genuinus poenarum finis, ut
avertantur læsiones & injuriæ, quod fit si læ-
dens vel è medio tollatur vel emendetur, vel ex-
emplo ejus alii à lædendo deterreantur, ut adeo
triplex hic respiciatur utilitas, lædendis *nimi-*

rum, *læsi*, & quorumlibet seu omnium. Ad *lædentem* vero hinc eatenus redundat utilitas, quatenus dolore pœnæ ipsius animus emendatur & peccandi libido extinguitur. Unde supplicium erit tale, ut gravitate sua deterreat à delictis cum alios, tum quam maxime cum qui illud patitur. Nimis autem duræ non infligendæ sunt pœnæ, ne forte occasionem adimant vitam moresque emendandi, instigantque ad majora & graviora patranda scelera. Sed & *læso* pœnæ non omnino nullam adferunt utilitatem, deterrent enim quoscunque alios forte *læsores*, ab ulteriori injuria inferenda. Quia imo resultat utilitas ex pœnis in totam quoque societatem, efficiunt enim ut non solum corrumpat delinquens quemquam aliorum, societatemque perturbet, sed & qui ad mala proclives sunt, absterreantur à quibus vis facinorribus perpertrandis, Boni quoque ut odio habeant peccare virtutis amore;

Ad eamque mentem perducantur, ut semper à delictis abhorreant, honestatemque pertinaci cura sectentur. Plura quidem de hac nobili materia perscribere libenter vellem ipse si æque liceret ex animi sententia vivere. Sunt autem multa impedimenta brevitatem hanc mihi imponentia. Ergo L. B. æquus ac mi-

tis

tis esto censor & perge mecum de cœtero
 gratulari toti nostræ patriæ, quod sub CA-
 R O L I XII. Augustissimi augusto imperio
 salus eximie floreat publica; sincero simul
 pectore sollicita regum regem, ut CA-
 R O L O Salvo, salva semper sit
 universa patria.

Dn. CHRISTOPHORO
BONZONSI

Paucis hisce quævis fausta ex
debito apprecatur

JOHANNES Wang.

